№ 51.

# GAZETA KORRESPONDENTA

## WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

*Z WARSZAWY DNIA* 25. *CZERWCA ROKU* 1799. *we WTOREK.*

Monety fałszywe wszelkiego gatunku tak częſto w cyrkulacyi okazuiące ſię, ściągnęły uwagę rządową na odkrycie złośliwych tego wyſtępku ſprawcow. Dowiedziano ſię więc z pewnością, że w *Anglij*, a mianowicie w *Birmingham* wszelkie obcych monet gatunki na konto zagraniczne bywaią przerabiane: a po większey części z miedzi, do którey nie wiele ſrebra bywa przymieszanego, ſkładaią ſię: a przeto pilnikiem zarznięte, wydaią na powierzchni kresę czerwoną, o takowym odkryciu uwiadomia ſię zatym pismem nineyszym Publiczność, dla iey przeſtrogi, aby podobnych monet fałszywych ſtrzegła ſię przyimować.— *Dan w Berlinie dnia* 24. *Kwietnia* 1799.

Na wyraźny J. K. Mości Nayłaſkawszy rozkaz.

*de Heinitz.— de Werder.— d'Hardenberg.— de Struensée.— de Schroetter.*

---

*z Wiednia dnia* 15. *Czerwca.*

Stany *niższey Auſtryi* z Prałatow, Panow i Szlachty złożone, uchwaliły dla wsparcia nayłaſkawszego Monarchy naszego w czaſie teraźnieyszey uciążliwey woyny pożyczkę 300,000. Złotych Niemieckich z procentem po 6. od ſta.

Korpus poſiłkowe *Roſſyiſkie* pod Generałem *Korsakow* przez zachodnią *Gallicyą* do *Morawiy* od dnia 15 Maja przechodzące, ieſt od dwoch kolumn, z których każda ma w ſobie trzy oddziały, Pierwszy z tych oddziałow na dniu 7 przybył do *Krakowa*, oſtatnie miały tam na dniu 17 ſtanąć. Całe korpus ſkłada ſię z 45 ſzwadronow kawaleryi, tudzież 29 batallionow i 145 kompaniow piechoty. Znayduie ſię przy nim 22 Generałow, 135 officerow ſztabowych. W ogule korpus to wynoſi 35.516 głow i 21.579 koni. W woyſku tym znayduią ſię także kozacy *Uralscy* i *Dońscy*, tudzież reguralny regiment *Tatarow* etc.

Na Seymie Rzeszy w *Ratyzbonie* względem ſmutnego przypadku miniſtrow Pełnomocnych *Francuzkich* na kongress pokoiu z Rzeszą wyſłanych, wczaſie nocnego wyiazdu ich z *Raſtad* naſtępuiący dekret Cesarſki pod d. 6. Czerwca zoſtał ogłoszony.— „ J. C. Mość w rapporcie „ pod dniem 3. Maja przez Xiążęcia Jmci Margrabiego „ *Badeńſkiego* podpisanym, odebrał ſmutną wiadomość, „ iż umocowani do kongressu pokoiu z Rzeszą Poſłowie „ *Francuzcy* na dniu 28. Kwietnia poźno w wieczor, w „ czaſie nocnego, a od wielu osob im odradzanego odiazdu z *Raſtad*, w małey odległości od miaſta, przytrzymani zoſtali przez zbior ludzi w mundury Cesarſkie przebranych, iż miniſtrowie *Bonnier i Roberjot* od wielu „ cięciow pałaszami zamordowani, miniſter zaś *Jean* „ *Debry*, który od śmierci ſzczęśliwym tylko przypadkiem uniknął, mocno ranny, a wszyscy z większey części ſprzętow ſwoich zrabowani zoſtali. „ J. C: Mość niemoże doſtatecznych wynaleść ſłow na wyrażenie ſwoiego wysoko wzruszenia moralnego i ſprawiedliwego uczucia, tudzież mocy wrażenia tey odrazy iaką w nim ſprawiła pierwsza wiadomość popełnionego na ziemi Rzeſzy *Niemieckiey* morderſtwa osob, których nieſkazitelność pod osobliwszą opieką prawa Narodow zoſtaie, nie może opisać tego wzruszenia iakie rzecz ta przy iego nieprzełamanym uszanowaniu dla godności człowieka, moralności i nayświętszych zasad Prawa Narodow, w wſtrząśnionym przez tak nieszczęśliwe zdarzenie umyśle iego zoſtawiła.— Nie przez podeyrzliwość i śmiałe domyſły, nie przez potwarze, obwiniania, i ſtronnicze roznoszenia zuchwałych zmyśleń, nie przez unieſienia pełne namiętności zepsutego ſerca i rozwiozłe obłąkaney imaginacyi wydawcow gazet kraiowych i zagranicznych płody, nie przez nieprzyiacielſkie na zwiększenie potęgi, wyciśnienie grosza, i inne taiemne zamiary kalkulowane przekładania, ani przez zapalaiące mowy i chciwe zemſty proklamacye do Narodu *Francuzkiego* i wszyſtkich kraiow wydane, lecz przez ſumienne, dobrowolne i podług przepisow Prawa z wszelką ſurowością odbyte dochodzenie, może być całe to okrucieńſtwo z wszyſtkiemi ſwemi okolicznosciami wyświecone, mogą być ſprawcy i uczeſtnicy przeſtępſtwa tego wyszukani, i całe obrachowanie wielkości przeſtępſtwa doſtatecznie oznaczone. W tym celu przedſięwzięte są niezwłocznie nayprzyzwoitsze śrzodki i J. C. Mość czyni iak nayuroczyſtsze oświadczenie przed Seymem Rzeszy, zebraną powszechnością *Niemiecką*, i całą *Europą*, iż iedyni tylko nayzupełnieysza ſatysfakcya z oddaleniem wszelkich względow, gdy bezſtronny wyrok karzącey ſprawiedliwości winnym kogo być uzna, może zaspokoić ſprawiedliwe uczucia, naywyższey Głowy Rzeszy. Żąda iednak J. C. Mość, aby dochodzenie tego ſmutnego zdarzenia (które J. C. Mość uważa być ſprawą Narodową *Niemiecką*) nie tylko w zupełnym ſprawiedliwym porządku, z naywiększą bezſtronnością odbywane, i naydoſkonalsza ſatyſfakcya uczyniona była, lecz nadto nayżywszym życzeniem Jego ieſt (do czego pobudzonym ieſt przez zdania przeciwne dochodzeniu z prawem zgodnemu, części Powszechności kraiowey i zagraniczney) aby naymnieysze nawet podeyrzenie iakiegokolwiek wpływu i uczeſtnictwa oddalone być mogło, a tym ſposobem tak naywyższa Głowa Rzeſzy, iak cała Rzesza nie zoſtała obwiniona, o niedołożenie doſtateczney w tey mierze uwagi. Dla naypewnieyszego doſtąpienia zamiaru tego, wynika żądanie do powszechnego Seymu Rzeszy, mianowania z śrzodka ſwego kilku deputowanych, dla znaydowania ſię w ciągu rozpoczętego dochodzenia rownie iak w czaſie zdawaney w tey mierze opinii, otworzenia myśli ſwoiey z patryotyczną i ſzlachetną ſzczerością, i czynienia tego, czego w tym względzie ważność tak nieſłychanego i godnego zgrozy zdarzenia, po ich roſtropności i mądrości wymagać będzie. Przez udzielenie ich przezorney w tey mierze rady, cały bezſtronny świat przekonać ſię może, iż Cesarz i Rzesza przeięte ſą iednakowemi uczuciami do wymierzenia nayściśleyszey ſprawiedliwości i dania naydoſkonalszey ſatysfakcyi, iednakowym ſprawiedliwym obrzydzeniem ku tak ochydnemu czynowi, i iednakowym należnym uszanowaniem ku moralności i świętym zasadom Prawa Narodow. J. C. Mość oczekuie iak nayprędzey wydania tey opinii z troſkliwością przyzwoitą naywyższey Głowie Rzeszy etc: *Dan w Wiedniu dnia* 6. *Czerwca Roku* 1799.

*z Paryża dnia* 7. *Czerwca.*

Tego poranku wyſtrzał z Armat ogłoſił przybycie Dyrektora *Sieyes*. Dnia 5. Dyrektoryat Wykonawczy donioſł obydwom Radom, iż Ob. *Sieyes* przyiął mieysce w Dyrektoryacie. Przyiechawszy ſtanął u Miniſtra *Talleyrand*. Dziś o godzinie 7. zrana warta honorowa dana mu była.

Na ſeſſyi dnia 5. Rada 500. na propozycyą Ob. *Boulay* poſtanowiła, iż poſłane będzie Dyrektoryatowi Poſelſtwo, ktorego osnowa naſtępuiąca:

*Obywatele Dyrektorowie.* Rząd *Francuzki* poſtanowiony ieſt dla zapewnienia i utrzymania pomyślności Ludu. Ciało Prawodawcze i Dyrektoryat Wykonawczy ſkładaią dwie głownieysze tego Rządu części. Te dwie Władze potrzebuią wzaiemnego porozumienia, i powinny wraz poſtępować, azeby wspólnie dopełniać zamiar ſwoiego utworzenia. Sposoby porozumienia równie iako i udział władzy tych dwóch Magiſtratur urządzone są przez Konſtytucyą. A tak Ciało Prawodawcze ſtanowi Prawa, Dyrektoryat je wykonywa; Dyrektoryat ſzczegulniey obowiązany ieſt podług tychże Praw, czuwać nad wewnętrznym i zewnętrznym bespieczeńſtwem Rzpltey. Co do bespieczeńſtwa zewnętrznego, Dyrektoryat poſtawiony ieſt iako przednia ſtraż, i naypierwszy doſtrzegacz, dla uważania na zamiary i obroty innych Narodow, i gdy zobaczy iż te zagrażaią exyſtencyi i ſłusznym prawom Narodu, w tym przypadku powinien sam tymczasowo działać dla jego bespieczeńſtwa, lecz w podobnym razie obowiązany ieſt niezwłocznie uwiadomić Ciało Prawodawcze, które na ten czas przedſiebierze śrzodki, iakie sądzi nayprzyzwoitszemi dla całości i godności Ludu, którego ieſt wyobrażeniem.

Obywatele Dyrektorowie, wſzyſtko okazuie, iż bespieczeńſtwo Narodu zewnątrz ieſt zagrozone, i że wewnętrzna spokoyność może być narazoną. Zewnątrz muſiemy gwałtowną utrzymywać woynę; przed ſześciu mieſiącami wszędzieśmy zwyciężali; dziś okazuie ſię, iż nieprzyiaciel odnosi nad nami korzyści. Głos publiczny donosi nam, iż niektore Mocarſtwa które do tego czasu przynaymniey powierzchownie do woyny ſię nie mięszały, dziś znayduią ſię w ſtanie nieprzyiaźni nie tylko bliſkiey, lecz iawney i rzeczywiſtey. W tym rzeczy ſtanie Rada 500. ſpodziewała ſię donieſień przepisanych przez Konſtytucyą, a ieszcze ich nieodebrała.

Obywatele Dyrektorowie, czuiecie zapewne, iż nieprzyſtoi dla wielkości *Francuzkiego* Ludu, brać w obliczu innych Narodow poſtać upokorzoną; należy więc ażeby powrocił do takiey, iaką mu jego ſiła, jego odwaga i jego przemyſł przeznacza. Wewnątrz kraiu głos powszechny również nas naucza, iż w wielu częściach Rzpltey pokazuie ſię niespokoyność a nawet zaburzenie. Tenże ſam głos uwiadomia nas o różnych tego przyczynach. Lecz przed użyciem w tey mierze iakiegokolwiek śrzodka, Rada mniema ſię być obowiązaną żądać od was objaśnienia względem tych przyczyn, które wam są wiadome, rownie iako wſkazania ſpoſobow, które mniemacie być nayzdolnieyszemi do zapobieżenia zamięszaniom, iakie ztąd mogą wyniknąć. W tym ſtanie rzeczy dłuższe z waszey ſtrony milczenie, mogłoby odiąć ſpokoyność Ludowi i Ciału Prawodawczemu. Wzywamy was zatym ażebyście niezwłocznie podali nam obiaśnienia względem tego podwoynego troſkliwości naszey celu. "

Na wniosek Ob. *François* Rada 500. uchwaliła odezwę do Ludu *Francuzkiego* w naſtępuiącey treści: „Nadeszła chwila, w którey Reprezentanci Narodu nie mogli w dłuższym bez popełnienia wyſtępku zoſtawać milczeniu. Mowić do Ludu, ieſt teraz dla nas naglącą i nayświętszą powinnością. Wolność którąście wylewem tylu krwi i ofiar zakupili, zagrożona ieſt na nowo, a nasza przez czas tak długi tryumfuiąca Oyczyzna na nowe ieſt wyſtawiona niebespieczeńſtwa. Zaledwie dwa mieſiące upłynely, a *Włochy* Republikanckie zoſtały woyſkiem nieprzyiaciel-

ſkim napełnione. Nieprzyiaciele chcą ſię dzielić Ziemią *Francuzką*. Idzie teraz o to *Francuzi*, czy chcecie bydź wolnemi, czy innego doznać losu. *Francuzi* mieszkańcy *Alpow*, woyſka nasze we *Włoszech* mogły zoſtać napadnięte, lecz nie ſą pokonane. Ręką innego Miniſtra woiennego kierowane, od biegłych Generałow dowodzone, świeżemi i licznemi wojownikami wzmocnione, wkrotce znowu ſtaną w zawodzie zwycięztw ſwoich. Gdy iednak kray wewnętrzny ieſt źrzodłem, które żywi i wzmacnia woyſka nasze, przeto należy go ożywić i w ſile poſtawić. Przyiaciele wolności powinni ſię więc teraz z godnością okazać, właściciele dóbr Narodowych powinni pomnieć, iaki ich los czekać może. Kto ma maiątek niech go poświęca, kto powinien iść na granice, niech poſłuſzny idzie, powszechny zapał niech zaymie wſzyſtkich umyſły. Zanieſiono liczne przeciw wielu Agentom Dyrektoryatu zażalenia, oſkarżaiące ich o łupieztwa i rabunki. Prawo odda winnych w ręce ſprawiedliwości, a Dyrektoryat rozpędzi te kupy ptakow drapieżnych, które trzymaiąc ſię Armiow, wſzyſtkie przyſtępy kaſs publicznych i ſiły naszey w oblęzeniu nieiako trzymaią. Odpowiedzialność Agentow wykonawczych będzie urządzona, rachunki Miniſtrow będą ogłoſzone i ściśle dochodzone. Wolność osób i opiniow zoſtaną iak naymocniey zawarowane, lec wielkie śrzodki Adminiſtracyi i wykonania znayduią ſię w ręku Dyrektoryatu. Sciśli przeſtrzegacze Konſtytucyi, nie przeſtąpiemy granic które nam zakreśliła, rownie iak Dyrektoryat z swoiey ſtrony ich nie przeſtąpi. Tyrania tam ſię zaczyna, gdzie władze rządowe naruszone zoſtaią, i zawsze błędy lub klęſki przypisać należy niektórym przyczynom ktore zniszczyły rowno-wagę między władzami, lub wſtrzymywały przywrocenie oney. *Francuzi* zawady nas otaczaiące są wielkie, lecz męſtwo waszych Reprezentantow ieſt ieszcze większe. Poprzyſięgli oni albo was uratować, albo zginąć. "— Odezwa ta była rownie od Rady Starszych przyięta.

Dyrektoryat ſtoſownie do wydanego przez Poſłow zagranicznych opisu zdarzonego pod *Raſtad* przypadku, wydał także na dniu 4. t. m. nową do Ludu *Francuzkiego* Proklamacyą, wzywaiącą go do iedności, i wyſtawuiącą mu w iaką nikczemność obrociłyby ſię ſześcioletnie zwycieſtwa *Francuzow*, gdyby nieprzyiaciel dopiął ſwoich zamiarow.

Zawczoray Dyrektoryat zebrany był przez cały dzień i w przytomności miniſtre woiennego rozważał nad odpowiedzią iako miał dać Ciału Prawodawczemu na poselſtwo przez niego przyſłane do ſiebie względem wewnętrznego i zewnętrznego położenia Rzpltey.— Jeden z tuteyszych dziennikow utrzymuie, iż iezeli bywszy Dyrektor *Rewbell* nie ſtanie ſam przed lądem, opinia publiczna okryie go przeklęctwami i ohydą. Tym czasem rzecza ieſt pewną, iż *Rewbell* ma tylko dom wieyſki pod *Paryżem* 35. tyſięcy frankow wartuiący, i w kraiu wyżſzego *Renu* dobra za 50: tyſięcy frankow zakupione.

Od kilku dni widziemy tu Pismo pod tytułem: *Dochodzenie przyczyn, które w roku* 1649 *wprowadziły Rzpltą do Anglij, tych ktore ią mogły ugruntować. i tych ktore ią obaliły.* Mowią iż to pismo w ktorym Członki Dyrektoryatu nie są oszczędzanemi, ieſt wydane przez człowieka ſławnego projektami ſkarbowemi przeciwko bywszey Szlachcie.

Miniſter intereſſow wewnętrznych ogłoſił Programma Czremonij żałobney, ktòra ſię odprawiać będzie dnia 8. t. m. na pamiątkę śmierci Miniſtrow w *Raſtad*. Na tey Ceremonij znaydować ſię będzie Dyrektoryat Wykonawczy, Adminiſtracye Centralne i Municypalne, Trybunały, i inne Towarzyſtwa Departamentu *Sekwany*. rownie iako i Inſtytut Narodowy. Ambaſſadorowie i Agenci zagranicznych Mocarſtw są także zaproſzeni, ażeby ſię udali do domu *Pola Marsowego*, gdzie dla nich będą osobne ſale przygotowane. Familie *Roberjota*, *Bonniera*, *Jana Debrie*, i *Rosenstiela* będą prowadzone do domu *pola Marsowego*, pod eſkortą ſtraży honorowey. Wſzyſtkie korpusy woienne ſkładaiące garnizon, udadzą ſię pod bronią na *pole Marsowe*. Mowca ſtanąwszy na puł-kolumnie z czarnego marmuru, mieć będzie mowę na pochwałę zamordowanych ofiar, inni Mowcy w różnych mieyscach porozſtawiani, powtorzą też pochwały. Ceremonia zakończy ſię himnami patryotycznemi, i powszechną ſalwą artylleryi.

Wczoray w wieczor Dyrektoryat odebrał nadzwyczaynego kuryera, treść iednak depeszow jego ieſt ieszcze nieznaioma.— Oprocz obozu pod *Liege*, ma być znaczne korpus nad *Renem* rozłożone.— Brakuiący konſkrypcyini niezwłocznie przyſtawieni być maią.— Z *Metz*, *Longwi*, i innych okolic bardzo wiele woyſka ściąga pod *Lugdun*. Nad tamteyſzym obozem kommendę mieć będzie ex-reprezentam Generał *Chabert*.

W *Corunna* trzy okręty liniowe i inne pomnieysze ſą uzbroione. Cztery tyſiące maytkow ieſt gotowych do osadzenia tey Eſkadry.— Jeszcze do dnia 27. Maja flotta nasza była w *Tulonie*. Przeciwne wiatry wſtrzymały iey wypłynienie. Eſkadra *Ferrolſka* na dniu 25. Maja była ieszcze w *Rochefort*. Officerowie jey przychodzą częſto do tego Miaſta, i żyią z Officerami naszemi morſkiemi w iak naylepszey przyiaźni.— Dzieſięć okrętow woiennych *Angielſkich* krąży teraz przed *Havre*.

Stan okrętow eſkadry *Hiszpańſkiey* wyszłey z *Cadix* pod kommendą Admirała *Maſſaredo*.

Imiona okrętow i kommendantow: 1.) *La Conception* 112 armat. *Escâno* Brygadyer.— 2.) *Le Prince*, 112 armat. *Yanez* Brygadyer;— 3.) *S. Anna*, 112 armat, *Hidalgo de Sisneros* Brygadyer.— 4.) *Mexykanin*, 112 armat, *Gazdogny*, Kapitan okrętowy.— 5.) *Hrabia de Regie* 112 armat. *J. Eſcâno*. Brygadyer.— 6.) *Neptun*, 84 armat, *Munoz* Kapitan okrętowy.— 7.) *Le Conquerant* 74 armat, *Cosme Churruca* Kapitan okrętowy.— 8.) *Le Pelage* 74 armat, *Cajettan Waldes* Kapitan okrętowy.— 9.) *S. Paweł* 74 armat, Ludwik *Vallabrica* Brygadyer.— 10.) *Avis* 74 armat, *Goicoechea* Brygadyer.— 11.) *S. Jan*, 74 armat; *Mordragon* Kapitan okrętowy.— 12.) *l'Orient* 74 armat, Mikołay *Eſtrada* Brygadyer.— 13.) *Souverain* 74 armat, *Villavicentio*, Kapitan okrętowy.— 14.) *Bahama* 74 armat, *Haramburu* Kapitan okrętowy.— 15.) *St. Elme* 74 armat, *Martinez* Kapitan okrętowy.— 16.) *Sainte Paule* 74 armat; *Figueroa* Kapitan okrętowy.— 17.) *S. Joachim* 74 armat *Spinola* Kapitan okrętowy.

Fregaty. *Perła* 36 armat, *Moyna* Kapitan Fregaty;— *Karmelita* 36 armat, *Buſtillo*, Kapitan Fregaty.— *Atoche*, 40 armat, Jgnacy *Olaeta*, Kapitan Fregaty.— *Matylda*, 36 armat, *Gonzales Ortiz* Porucznik okrętowy.

Brygantyny.— *Le vif* 16 armat; *Destobes* Porucznik okrętowy.— *Le Vigilant* 14 armat, *Cordova*, Porucznik okrętowy.— *La Decouverte*, 14 armat, *Pantoja* Porucznik okrętowy.

Wyzszy Sztab.— *Mazaredo* Generał kommenderuiący, *Gravina* i *Grandaillane* Generałowie Leytnanci, *Cordova*, *Nava* i *Villavivencio*, Szefowie eſkadrow. Brygadyer *Eſcano* Generał major. Porucznik okrętowy *Mauxon*, Adjutant.— Sekretarz. Kapitanowie Fregat *Ayalde*, *Sotomayor*, *Sauveur del Caſtillo*; *Rocendo Perlier*, *Ciriaque de Zavalles*, pierwſi Adjutanci.

Z *Pizy* donoszą pod dniem 15. Maja, iż *Lukka* i *Liworno* w ſtanie oblężenia są ogłoszone. W oſtatnim tym mieście wiele domow obalono, które w przypadku oblężenia na przeszkodzie byćby mogły. Wyiazd Obywatelki *Reinhard* ſprawił boiaźń w *Pizie*, aby i to miaſto nie zoſtało od *Auſtryakow* zaięte, lecz ta troſkliwość wkrotce uſtąpiła.— Wiadomości z *Genui* dochodzą do dnia 22. Maja; kommunikacya z *Turynem* była zatamowana, dla czego G. *Desolles* nie mogł z *Genui* wyiechać.— Ob. *Muſſet* kommiſſarz rządowy w *Piemoncie* przybył do *Paryża*.— Insurgenci w *Oneglia* są wspierani przez iedną fregatę *Angielſką* i dwa kuttry.— G. *Lahoz* przybył do *Bononii* i tam urządza gwardye Narodowe.

Liſty z *Florencyi* pod d. 16. Maia donoszą, że dywizya pod kommendą Generała *Merlin* pogromiła G. *Ott* w *Pontremolio*, i odparła go aż za *Apeniny*, poczym zabrała mu wiele ieńcow, oraz bagaże korpusu woyſk *Auſtryackich*, które do tego mieysca przeszły.

Generał *Lecourbe* pisał do ſwego brata liſt naſtępuiący: *W główney kwaterze w Altorf dnia 5 Prairial* (24 *Maja*) Z daty moiego liſtu widzisz kochany bracie, iż powrociłem do mieyſca z którego wyſzedłem. Attakowany dnia 11 i 13 w moich ſtanowiſkach w *Engadin* przez 12 do 15 tyſięcy woyſka, muſiałem uſtąpić liczbie, i cofnąłem ſię przez *Albula* do *Gryzonow*, niezoſtawiwszy nic nieprzyiacielowi, a nawet odiąwszy mu śmiałość do nowego attaku; dwie bitwy ktòre mi wydał, daleko go więcey niż mnie kosztowały. Nie mogę doſtatecznie wychwalić woiownikow 36, 38, i 44 Pułbrygady. Lubo ſię widzieli ze wszyſtkich ſtron attakowanemi, i mogąc ſię nawet obawiać odcięcia reytyrady, atoli ani przykrość położenia ani liczba nieprzyiacioł, odwagi im nieodebrała: poſtąpili ſobie iako Bohatyrowie; przeszedłem kray *Gryzonow* i idąc przez *Albula*, i gòrę *Juliuſza Cezara*, przeprawiłem ſię także przez *Bernardin*, i udałem ſię ku *Bellinzona* w woytoſtwach *Włoſkich*; przybyłem tam wcześnie na przytłumienie insurrekcyi wieśniakow, i odparcie znayduiącego ſię tam nieprzyiaciela. Niektore woyſka ktòrym kazałem ſię pomykać po nad *Teſino* ku *St. Gotard*, połączyły ſię z temi które przechodziły dolinę *Urseren*, i przecięły reytyradę buntownikom ktòrzy znalezli ſię pomiędzy dwoma ogniami. Widząc iż Generał *Maſſena* chciał wzmocnić linią, przeszedłem gòrę *S. Gotarda* i powrociłem do *Altorf*. Ta ieſt przechadzka woienna którą odprawiłem wśrzod drog i niepogod okropnych; ponieważ w tym ieszcze momencie trzeba przebywać ścieszki po 30 ſtop śniegu maiące. Zdrow ieſtem a rana moia ieſt dosyć mała.— " Ten liſt ieſt dawnieyszy kilku dniami od oſtatnich depeszow ktore opisuią przyłożenie ſię Generała *Lecourbe* do bitew w kantonie *Schwitz*.

Papiez mieszka w *Briançon* w tamteyszym ſzpitalu.— Ob. *Rosenſtiel* przyiechał tu wczoray z *Strazburga*.— Zeglarz powietrzny *Garnerin* który w r. 1793 w *Marchienne* ſchwytany był do niewoli *Angielſkiey*, a potym do *Auſtryackiey* i przez 17 mieſięcy ſiedział w więzieniu w *Ofen*, gdzie dla wydobycia ſię użył wynalezionego przez ſiebie *parachute*, będzie tu wkrotce odbywał wielką podroż na powietrzu, zkąd ſpuścić ſię ma na ziemię za pomocą wspomnionego *parachute*.— Trzydzieſtu z *Ile de France* deportowanych *Francuzow* zaiętych zoſtało przez okręt *Angielſki*, na ktorym 300 niewolnikow murzynow przewożono, odbili oni ten okręt za pomocą niewolnikow, i przypłyneli do *Cayenne*. W *Dreux* o mil ztąd 17 telegraf ſłużący za korrespondencyą z *Paryża* do *Breſt* niewiadomo od iakich złych ludzi zoſtał spalony.

W *Florencyi* Kommissarz nasz rządowy przymuszony zoſtał dla zaſtąpienia wydatkow publicznych wſzyſtkie srebra kościelne oddać do mennicy.— Generał *Championnet* już nie będzie ſądzonym, ale owszem ma otrzymać kommendę w armii *Włoſkiey*.— Na dniu 25. wyſzedł z *Gironde* znaczny konwoy pod eſkortą iedney korwety. Dwa lugry *Angielſkie* daremnie ſtarały ſię odciąć konwoy wspomniony.— Ob. *Lamarque* dawniey przeznaczony za Poſła do *Sztokolmu* zaſiadł iuż mieysce swoie w Radzie 500.

Czytamy w *Redaktorze* mocny liſt pisany przez Miniſtra ſkarbowego do Reprezentanta *Geniſſieux*, który zapewnił, iż deficit ſkarbowe nie było tak znaczne iak utrzymywano, i że iedynie popełnione zdzierſtwa czyniły potrzebę nałożenia nowych podatkow. Miniſter mocno odpiera te dwa przytoczenia, twierdząc, iż dwie pierwsze trzecie części roku 7 nieprzyniosły iak tylko 220 milionow tym czasem gdy powinny były przynieść 466 milionow. Co do zdzierſtw, utrzymuie, iż iezeli ſą winowaycy, ci znaydować ſię nie mogą w Miniſterium.

Armia Dunaju.— *Maſſena Generał kommenderuiący do Dyrektoryatu Wyk: Rzpltey Francuzkiey, w Głowney kwaterze w Zurich dnia* 12. *Prairial* (31. *Maja*) *roku 7go.*

Obywatele Dyrektorowie. Generał *Xaintrailles*, obowiązany dowodzić kolumnom oddzielonym od Armij *Dunaju*, i przeznaczonym do Armij *Włoſkiey*, donosi mi o ſtanowiącym zwycięſtwie, ktore otrzymał przeciwko buntownikom wyższey *Walezyi*, ktorzy dnia 27. Maja uderzyli na niego na prawym i lewym brzegu *Rodanu* w liczbie 6. tyſięcy ludzi, lecz zoſtali ſilnie odparci, a noc rozłączyła walczących. Generał *Xaintraille* czynił dalsze przygotowania do wzaiemnego ich attakowania, nazaiutrz o świcie dnia woyſka jego zaczęły poſtępować; po dosyć uporczywey bitwie rozpędziły ze wſzyſtkich ſtron nieprzyiaciela; ścigały go po obydwoch brzegach *Rodanu* aż do *Eisch* na prawey ſtronie, i o trzy mile po wyżey *Loesch* na lewey. Strata insurgentow ieſt nader znaczna; ich armaty, ammunicye, magazyny, wſzyſtko w naszey mocy zoſtało. Cała ſiła insurgentow ſkładała ſię około z 8. tyſięcy ludzi pod dowodztwem officerow będących dawniey w ſłużbie *Piemonckiey*, a pomiędzy ich ſzeregami znayduie ſię infanterya i kawalerya *Auſtryacka*. Generał *Xaintrailles* donosi mi, iż troſkliwie ścigać będzie rozproszone ſzczątki tych buntownikow. Ten Generał pochwala odwagę iaką ba-

talliony 109tey i 89tey Pułbrygady okazały w tey okoliczności. Dałem mu ſam rozkaz potłumienia buntownikow po drodze w dalszym swoim do *Włoch* ciągnieniu. — *Pozdrowienie i uszanowanie.* (podp:) MASSENA.

Armia Dunaju. — *w Głowney Kwaterze w Zurich* 14. *Prairial* (2. *Czerwca*). — Maſſena *Generał kommenderuiący do Dyrek: Wyk: R. F.*

Obywatele Dyrektorowie. Generał *Collaud* kommendant dywizyi *niższego Renu* donosi mi, iż dnia 11. (30. Maja) o 2. godzinie zrana rozkazał Generałowi *Darnaudat* kommendantowi swoiey przedniey ſtraży, ażeby uderzył na nieprzyiaciela w jego ſtanowiſkach *Schriesheim* przy *Ladenburg* na prawym brzegu *Necker*. Nieprzyiaciel zoſtał ze wſzech ſtron pogromiony. Kawalerya nasza ſzczegulniey w tey bitwie dokazywała, i zabrała 130. koni. Procz tego zaięła około 50. jeńcow, pomiędzy ktoremi 38. huzarow *Szeklerowſkich*, iednego Kapitana i iednego Porucznika tegoż regimentu. Wieśniacy z *Odenwald* połączyli ſię z nieprzyiacielem; wſpolna ich ſtrata w zabitych i rannych wynosi około 300. ludzi. — *Pozdrowienie i uszanowanie.* (podpisano) MASSENA.

W dodatkowym rapporcie Generał *Maſſena* donosi ieszcze o małych utarczkach na dniu 29. i 30. Maja zaszłych. Na dniu 2. Czerwca Generał *Lecourbe* przypuścił attak do *Wahl* i wypędził nieprzyiaciela z *Gescheren*, ktore to mieysce woyſka nasze zaieły. Nieprzyiaciel ſtracił w niewolnikach 1500. ludzi, pomiędzy ktoremi znayduie ſię Major *Neugebauer*, i 800. ludzi w zabitych i rannych. Nasz Generał *Loison* odebrał poſtrzał, a Szef brygady *Baulard* zoſtał ranny wraz z 60. innemi *Francuzami*.

Dnia 4. t. m. Baron *de Stael* wyiechał ztąd do *Stokolmu*.— Huzary *de Chamborand* maią dziś wyiechać z *Paryża* do armii. 29. Pułbrygada i 24. Regiment Kawaleryi, będącey w *Metz*, są w drodze do obozu *Lugduńſkiego*.

Liſt z *Genui* pod d. 20. Maja donosi naſtępuiące wiadomości: Kilka oddziałow woyſka *Auſtryackiego* przeſzedłszy przez *Bobbio* w lenności Cesarſkie, pobudziły tam insurrekcyą, lecz wkrotce woyſka *Liguryiſkie i Francuzkie* odparłszy *Auſtryakow i Moſkali*, i wziąwszy do więzienia kilku dowodzcow insurrekcyi, przywrociły tam ſpokoyność. Mieszkańcy z *Oneille* są ieszcze w insurrekcyi; udali ſię nawet do *Port-Maurice*, ażeby nakłonić mieszkańcow do złączenia ſię z niemi. Korpus woyſka *Francuzkiego* miał dnia wczorayszego na nich uderzyć. G. *Deſſolles* znayduie ſię tu od 8. lub 10. dni. Ma ſię udać do głowney kwatery Generała *Moreau*.

Donoszą z *Florencyi* pod d. 17. Maja co naſtępuie: Panuie tu nieprzerwana ſpokoyność, Gwardya obywatelſka odprawia teraz ſłużbę, i ieſt doſtateczną na utrzymanie porządku. Oprocz *Arezzo* insurrekcye w wielkiey części *Toſkanij* ſą potłumione. Insurgeńci ſą uzbroieni, i maią armaty drewniane. *Francuzi* czynią przygotowanie przeciw *Arezzo*. W *Luce* i okolicach znayduie ſię 5. tyſięcy woyſka *Francuzkiego*, miaſto ieſt w naylepszym ſtanie obrony, i zabespieczona wolna z kraiem *Genueńſkim* kommunikacya.

Od kilku dni rozchodzi ſię tu pismo pod tytułem: Stan teraznieyszy Rzpltey; ieſt to Akt oſkarzenia przeciw Dyrektoryatowi, któremu Autor czyni mocne wyrzuty z powodu woiennych i politycznych wypadkow naſtąpionych po 18. Fructidora. *Redaktor* wydał na to pismo odpowiedź pod tytułem *Manifeſt Fakcyow*. Na początku iego wyraża, iż niesprawiedliwie żąda wolności druku, iak gdyby iey nie było. Przypomina uszczypliwe pismo pod tytułem *Moſkal w Paryżu*, i *Pamiętnik Carnota* (oczewiście, iak wyraża zmyślony) dla okazania, iż wolność druku znayduie ſię: przekłada, iż w tey okoliczności ieſteśmy prawie w tym ſamym położeniu iak przed 18. Fructidora, i że Autorowie paszkwilow bezkarnie ie rozrzucaią, co zdaie ſię być przyſtosowane do niektórych wyrokow, które uwolniły autorow pism przeciwko Rządowi wymierzonych.

*Dnia 9. Czerwca.*

Z trzydzieſtu Zakładnikow *Piemontſkich* ktorzy maią miaſto *Dijon* za więzienie, ſiedmiu otrzymali od rządu wolność powrocenia do Krola *Sardyńſkiego*, iako to *Saint-Marsan* Miniſter woienny i iego Matka; P. *Priocca* Miniſter intereſſow zagranicznych i dway iego Bracia; Pułkownik *Atuata*, i Wawrzeniec *Paula* Pleban z *Arti*. Administracya centralna na prośbę Miniſtra Policyi dała im paszporty do *Sardynii*.— Wielka liczba Obywatelow okręgu *Dijon* przeſłała Ciału Prawodawczemu petycyą względem potrzeby powrocenia wolności druku.– Eſkadra *Angielſka* krążąca przed *Havre* znacznie ſię wzmocniła; widziano tam aż do 12 żaglow woiennych między innemi 4. wielkie fregaty, lecz gwałtowne wiatry zbliżyć ſię im niepozwalaią.—Dnia 25 z rana znaczy konwoy wypłynął z *Girondy* pod eſkortą korwety *la Tapageuse* od 14 armat. Dwa lugry *Angielſkie* nadaremnie go napaſtować chciały; za trzecim korwety wyſtrzałem oddalić ſię muſiały, a konwoy przybył szczęśliwie do *Manmuſſan*.

*Cuſtin* officer *Auſtryacki* a ſynowiec Generała *Francuzkiego* tego Imienia przed 16 mieſiącami aresztowany był w *Szwaycaryi*. Od tego czasu znaydował ſię w *Temple*. Dyrektoryat pozwolił mu 24 godzin do wyiazdu z *Paryża*, a 15 dni z territorium Rzpltey. Ma wyiechać proſto do *Hamburga*.

Na ſeſſyi wczorayszy Rady 500 czytano Poselſtwo w ktorym Dyrektoryat odpowiada na poselſtwo dnia 21. sobie przeſłane z żądaniem obiaśnienia względem rozpoczętego kredytu na rok 7. Podług Rapportow Miniſtrow ogul kredytow rozpoczętych wynoſi 700 milionow. Podług ſtanu rachunkow ſkarbowych aż do 5 Prairial (24 *Maja*) dochody wynoszą do 200 milionow. Sprzedane dobra narodowe przynioſły 25 milionow. Miniſtrowie zapytani czyli rozpoczęte kredyta będą doſtatecznemi, piąciu tylko odpowiedziało, iż mieli dosyć do wyſtarczenia na potrzebne opłaty. Miniſter woienny mniemał, iż udzielone mu fundusze będą doſtateczne byle tylko spłacone w gotowiznie, lecz żąda 18 milionow na które miał oczekiwać z Rzpltey *Cisalpińſkiey* i *Batawſkiey*. Miniſter marynarki żądał także 8 millionow z dodatku.

Dyrektoryat przyſłał Ciału Prawodawczemu rachunki przez *Scherera* złożone.— Wszyſtkie te pisma urzędowe od iednych pochwalane, od drugich z ſzemraniem przyięte, do kommiſſyi w tym celu złożoney odeſłane zoſtały. *Garrau* uważał, iż tym rachunkom podobno przypisać należy rozruchy na niektórych teatrach widzieć ſię daiące. Z tey okoliczności zaſkarżył on operę *Adrian* świeżo na teatr daną i wyſtawuiącą tryumfy Cezara w tym czaſie, kiedy Ciało Prawodawcze uſiłuie ocucić duch publiczny dla odparcia nieprzyiaciela. Przytaczał niektóre kontrewolucyine ſceny w tey Operze, i żądał, aby Dyrektoryat był wezwany do oznaymienia, pod czyią powagą ſztuka ta dana była. Dyrektoryat usprawiedliwił ſię w tey mierze w *Redaktorze*, dowodząc, iż opera ta należy do ſztuk dawnego czasu, które z lekkiemi odmianami mogą być na ſztuki republikanſkie przemienione.— Na wiadomość o zabiciu Poſłow naszych pod *Raſtad*, municypalność w *Nancy* znayduiących ſię w koszarach tamteyszych żołnierzy Cesarſkich, kazała wziąść do więzienia, lecz miniſter woienny zakazał iey czynić tego.

*z Hagi dnia 11. Czerwca.*

Ob. *Bezier* nowo wybrany Dyrektor żądał uwolnienia ſiebie od tey doſtoyności przez wzgląd iakoby niezdatności ſwoiey, lecz Ciało Prawodawcze odmowiło żądaniu jego, i dziś iako Dyrektor inſtallowany zoſtał.— Dnia 7. tuteyszy Garnizon *Francuzki* obchodził nakazaną Uroczyſtość żałobną na pamiątkę zabitych pod *Raſtad* Poſłow *Francuzkich*. Zaden Urzędnik Cywilny, i żaden Miniſter (wyiąwszy *Cisalpińſkiego*) nie byli przytomni tey Uroczyſtości. Sam nawet Miniſter *Francuzki* dla ſłabości nie znaydował ſię.— Wczoray podana znowu była Ciału Prawodawczemu Petycya od Obywatelow *Amſterdamſkich*, która równie była przeciwną zasadom teraźnieyszego Rządu, iak i poprzednicze. Zadney rozwagi nad nią nie czyniono, i odeſłano ią proſto do Dyrektoryatu.

Nasza marynarka (iak powszechnie zapewniaią) ieſt teraz w bardzo dobrym ſtanie i mocnieysza niż była przed oſtatnią nieszczęśliwą bitwą.

*z Konſtantynopola dnia 18. Maja.*

Liſty z *Syryi* powtarzaią zawsze wiadomość o złym położeniu Generała *Buonaparte*. W rozmaitych utarczkach pod *Akrą* miał on ſtracić wielu officerow, iuż nawet i Generał *Kleber* miał zginąć. *Buonaparte* miał przybyć na dniu 17. Marca przed *Akrę* i odwroceniem od miaſta wody chciał je przymuſić do poddania ſię, gdy iednak w ſtudniach tamteyszych woda na 8. mieſięcy była zachowana, a od ſtrony morza kommunikacya była utrzymana, przeto zamyſł Generała *Buonaparte* nie udał ſię, i woda zwrocona zalała oboz *Francuzki*.

Czytaią tu teraz naſtępuiący liſt który miał pisać G. *Buonaparte* do *Dzeżar Paszy* w obozie pod *Jaffa*. „Od przybycia mego do *Egiptu*, dałem Ci poznać kilkakrotnie, iż nie miałem zamiaru pokonania Ciebie, i że iedynym zamiarem moim było rosproszyć *Mamelukow*. Nie odpowiedziałeś mi na żadne oświadczenie przezemnie tobie uczynione. Podałem Ci do wiadomości, iż życzę ſobie, abyś mogł odpędzić *Ibrahima Beja* od granic *Egiptu*, zamiaſt tego iednak poſłałeś woyſka do *Gazy*, założyłeś wielkie Magazyny i wszędzie roznioſłeś pogłoſkę, iż chcesz wkraczać do *Egiptu*. W rzeczy samey uſkutecznіłeś te napaść swoią, i osadziłeś dwoma tyſiącami woyſka fortecę *Avisch* o 6. mil od granic *Egiptu*, muſiałem przeto wyciągnąć z *Kairu*, i w własney osobie zanieść Ci woynę do ktorey wyzywałeś. Kraje *Gaza*, *Rammlé* i *Jaffa* ſą w mocy moiey. Obszedłem ſię ſzlachetnie w woyſkami twemi ktore mi ſię na dyſkrecyą poddały, przeciw zaś tym ktorzy prawo wojenne schanbili, okazałem surowość. Za kilka dni wyruszę do *Akry*, lecz iakież mogę mieć powody, do pozbawienia kilku lat życia iednego ſtarca, ktorego nie znam? Czymże ſą kilka mil więcey kraju nad ten ktory zdobyłem? a ponieważ Bog użycza mi zwycięſtwa, chcę być na wzor jego łaſkawym, nie tylko dla ludu, ale i dla rządzcow. Nie masz żadney gruntowney przyczyny zoſtania moim nieprzyiacielem, gdyż ja byłem tylko nieprzyiacielem *Mamelukow*. Bądź-że więc moim przyiacielem, a ich i *Anglikow* nieprzyiacielem. W ten czas uczynię Ci tyle dobrego, ile iuż złego zdziałałem i zdziałać Ci mogę. Przyszlij mi krotką w tey mierze odpowiedź przez osobę opatrzoną twoim pełnomocnictwem i wiadomą zamiarow twoich. Na dniu 21 Marca puszczam ſię w drogę do *Akry*, muszę więc przed tym dniem mieć odpowiedź od Ciebie.— (Podpisano) BUONAPARTE.

Uſtna odpowiedź *Dzeżar Paszy* miała być naſtępuiąca: „Nie piszę do Ciebie, gdyż poſtanowiłem żadney nie mieć z tobą kommunikacyi. Wolno Ci ieſt maszerować do *Akry*, oczekuię tam na Ciebie. Dam ſię rączey w gruzach *Akry* zagrzebać, niż ją poddać Tobie.“

*Od granic Auſtryackich dnia 5. Czerwca.*

Z Sztandarow Gwardyi Narodowey *Turyńſkiey*, które zoſtały do *Wiednia* przywiezionemi, część poſłano do *Peterzburga*, a reszta tu pozoſtała wyſtawiona ieſt na widok ludowi.

Nasze wiadomości urzędowe z *Włoch* do d. 27 Maja dochodzące, nic ieszcze o wzięciu *Genui* niewspominaią, prywatne zatym, które odebrano, ieszcze ſię nie potwierdziły.

*z Augsburga dnia 7. Czerwca.*

Donoszą z *Werony*, iż tam ſprowadzano ciężką artylleryą, która ma bydź użyta do *Mantui*. Woyſko koalicyine przeſtawać będzie tylko na oblężeniu tey twierdzy, poty poki armia Generała *Macdonald* która ſię pokazała przy *Appeninach* na granicach *Bononii* i *Romanii*, nie zoſtanie z tych ſtanowiſk wyparta, i do *Toſkanij* cofnąć ſię przymuszona.

*z Strazburga dnia 7. Czerwca.*

Dnia wczorayszego po południu przybył tu kuryer, który wyiechał z *Zurich* d. 5. z rana. Podług iego donieſienia, potykano ſię prawie ciągiem od 30. Maja aż do 4. t. m. między *Winterthur i Zurich*. Bitwy były nadzwyczaynie krwawe i z oboiey ſtrony naywiększą zapalczywość okazywano. *Maſſena* znayduie ſię teraz w ſwym ſtanowiſku. G. *Cherin* ſzef wyższego ſztabu umarł z ran. G. *Ney* i G. Adjut: *Debilly* zoſtali rannemi; oſtatni przyiechał do naszego miaſta. G. *Hoſtrel* zaſtępuie tymczasowie Generała *Cherin*.

GG. *Kleyn i Legrand* zawołani ſą do *Zurich* przez G. *Maſſenę*, który ma ich użyć w armii *Helweckiey* gdzie iuż dziś wyiechali. G. *Delaborde* otrzymał kommendę nad woyſkami znayduiącemi ſię na prawym brzegu *Renu* przed *Kehl*.— Przy *Pont-d'Ain* niedaleko *Bourg* w Departamencie *d'Ain* zgromadza ſię korpus armii od 20. tyſięcy ludzi, który ieſt iuż prawie zupełnie ſkompletowany.

*Od brzegow Menu dnia 8. Czerwca.*

Fałszywą było pogłoſką iakoby woyſka Elektora *Moguncķiego* miały ſię z woyſkiem Cesarſkim połączyć.— Z *Manheimu* wszyſtka cięzka artyllerya iuż ieſt wywieziona na lewy brzeg *Renu*. Zburzenie tamteyszych fortyfikacyow wkrotce dokończone zoſtanie. *Francuzi* którzy bardzo wzmocnieni do *Höchſt* ſię przysuneli, cofneli ſię teraz znowu do *Moguncyi*.— Na dniu 4 z okolicy *Kehl* 1800 *Francuzow* z 4 armatami do *Reuchen* wkroczyło. Chcą oni pokonać wieśniakow uzbroionych w *Capler Thal*.— Słychać, iż Generał *Bernadotte* otrzyma kommendę armii nad *Renem*, która codzień ſię bardziey wzmacnia. Generał *Lefebvre* i *St Cyr* wyiechali z *Paryża* do armii Generała *Moreau*.— Ob. *Rosenſtiel* przywołany zoſtał od rządu do *Paryża*.— W kraiu *Wallis* insurgenci ſtracili do 2000 ludzi i zoſtali od *Francuzow* pokonani.— Od dnia 23 Maja woyſka Cesarſkie były w uſtawicznym ogniu, i wiele ludzi utraciły. Gdy bowiem rozumiano, iż *Francuzi* aż do *Winterthur* cofneli ſię, forpoczty Cesarſkie śmiało szły naprzod, lecz napotkały pod *Adelfingen* na korpus *Francuzkie* i *Helweckie* od 7 tyſięcy ludzi z 14 armatami, muſiały więc cofnąć ſię, i ſtraciły pod ten czas przeszło 600 ludzi, wiele w rzece *Thur* potoneło. Ponieważ forpocztom tym moſt w tyle ſpalono, przeto piechota muſiała chwytaiąc ſię ogonow koni huzarſkich rzekę tę przepłynąć. Sam Arcy-Xiąże *Karol* poſpieszył w ten czas na pomoc przeciw *Francuzom* i odparł ich aż do *Winterthur*.—Wielu utrzymuie, iż Ob. *Sieyes* w wyiezdzie ſwoim do *Paryża*, ułożył zupełny plan do pacyfikacyi całey *Europy*.

*Od wyżſzego Renu dnia 12 Czerwca.*

Ogłoszono tu d. 10. t. m. woyſkom *Auſtryackim* rapport generalny, donoszący o wzięciu *Cazale*, *Alexandryi*, *Turynu i Ferrary*, iako też o zaięciu *Zurich* i obozu oſzańcowanego przeciwko tego miaſta. Arcy-Xiąże znayduie ſię teraz w zupełney kommunikacyi, przez *S. Gothard i Turyn* z Feldmarszałkiem *Suwarow*.

*z Bareuth dnia 15. Czerwca.*

Wczoray mieliśmy ukontentowanie oglądać w naſzych murach Monarchę naſzego wraz z N. Krolową. Tłumy ludu ciſnęły ſię na oglądanie Monarchy. Przez dziſieyſzy dzień; ieſzcze nas N. Pan bytnością ſwoią udaruie. Z rana oglądał tuteyſzy eremitage. W wieczor w wielkim gmachu opery będzie dawany bal maſkowy.

*z Bazylei dnia 2. Czerwca.*

Dyrektoryat naſz przenioſł ſię iak wiadomo do *Berny*, zkąd iak ſłychać ma ſię udać do *Besançon*, gdzie iuż rozmaite sprzęty poſłane zoſtały. Rozmaite członki Ciała Prawodawczego powrociły nazad do domow ſwoich. Ob. *Ochs* ſprzedawſzy ſwoy maiątek, wyiechał i chce odtąd mieszkać w *Paryżu*.

*z Lozanny dnia 4. Czerwca.*

Podług Liſtow z *Brigues* w *Walezyi* pod dniem 3cim głowna kwatera dywizyi Generała *Xaintraille* znayduie ſię w tym mieyscu od dnia 1. t. m. Ten Generał wydał nowe bitwy insurgentom *Walezyi*, przełamał moſt i ſzańce w *Merel*, oſtatnią ich ucieczkę od ſtrony *Conche*; w tey bitwie wielu *Francuzow* zginęło. Dnia 2. Generał *Xaintraille* uderzył na 200. *Auſtryakow*, ktorzy ſię wdarli na dolinę, i około ſtu zabrał w niewolę. Kolumna Republikanow obrociła ſię ku ſtronie *St Plomb* dla zaięcia drogi do *Włoch* prowadzącey. Wyższa część *Walezyi* daie z ſiebie smutny widok ſpuſtoſzenia.

*z Zurych dnia 2. Czerwca.*

Od d. 25. przybyła tu wielka liczba rannych *Auſtryakow*, *Francuzow i Szwaycarow*; gdy publiczne gmachy pomieścić wszyſtkich nie mogły, odeſłano część do *Fahr*, *Baden*, *Arau*, etc. Woyſka *Szwaycarſkie* w oſtatnich bitwach wielką poniosły ſtratę; Z 1200. ludzi ſkładaiących legią, zoſtało ſię tylko 300. ludzi.— G. *Maſſena* odebrał iuż nieco poſiłkow. Głowna kwatera armii znayduie ſię w *Arau*, kwatera dywizyow ieſt w naſzym mieście.

*Dnia 7. Czerwca.*— Z d. 5. na 6. w nocy G. *Maſſena* rozkazał wziąść w rekwizycyą wszyſtkie wozy znayduiące ſię w *Zurich*, i wyſłał z miaſta chorych, ammunicye, bagaże etc. O świcie dnia wszyſtkie armaty na wałach zoſtały zagwożdżone. Wkrotce potym woyſka *Francuzkie* wyszły z ſwoich ſzańcow i zaczęły przechodzić przez miaſto; część iedna obrociła ſię ku *Baden*, reszta ku *Bremgarten*. G. *Maſſena* wyiechał o 3 godzinie po południu z ſwoim wyższym ſztabem, za nim poszła infanterya, i zoſtawiono tylko pikietę z Huzarow w każdey bramie, ktorzy o 4 godzinie odeszli.

Ta reyterada odprawiła ſię ſpokoynię. *Auſtryacy* natychmiaſt weszli w ſzańce bez iednego przeciwko *Francuzom* wyſtrzelenia, kolumna woyſk Ceſarſkich znaydowała ſię iuż o 7. godzinie z rana przed bramą *Oberdorf* a o 8. poſtrzeżono inną kolumnę ſchodzącą z gory dla zaięcia ſtanowiſk powyżey *Wanbergen*. Huzary i hułani pomknęli ſię aż do bram miaſta. O 4. godzinie Municypalność kazała wyłamać bramy, od ktorych kommendant *Francuzki* zabrał klucze. Wieczorem wiele korpusow infanteryi, kawaleryi, i artylleryi przechodziły przez miaſto, i obrociły ſię częścią ku *Wiedikon*, częścią ku płaſzczyznie *Sihl*. Tego poranku Deputacya naſzego magiſtratu udała ſię do głowney kwatery Arcy-Xięcia *Karola* w *Cloten*, dla oddania mu hołdu od mieszkańcow i kluczow od miaſta. Arcy-Xiąże odpowiedział, iż te klucze znaydowały ſię w dobrych rękach, i iak naygrzeczniey przyiął Deputacyą.— G. *Hotze* znayduie ſię w *Zurich*. Generał *Maſſena* wychodząc ztąd dziękował municypalności za okazaną iey dla ſiebie przyiaźń, dodaiąc, iż cofanie ſię iego przyimie za naywiększy dowod nieuſtanney iego ku temu miaſtu przychylności.

*z Bregentz dnia 8. Czerwca.*

Generał *Hotze* piſał do Xcia Biſkupa *de St Gall*, z *Wagen* o milę od *Zurich*. Liſt naſtępuiący pod dniem 6. Czerwca. „Woyſka moie znayduią ſię pod bramami *Zurich*. Nieprzyiaciel cofa ſię znaywiększym pospiechem ku *Baden* i *Arau*, i iuż 30. armat zoſtawił. Przykro mi ieſt iż nie mogę należeć do jego ścigania. W attaku dnia 4. odebrałem poſtrzał w prawą rękę, i będę przymuszony przynaymniey na 8. dni oddalić ſię od woyſka dla wyleczenia. Atoli poiadę dnia iutrzeyszego do *Zurich*.

*z Neapolu dnia 3. Maja.*

Skoro tylko ogłoszono, iż *Francuzi* uſtąpią z *Neapolu*, ſtronnicy Krolewscy powiększyli ſwoie uſiłowania na rozszerzenie insurrekcyi w Prowincyach poblistkich ſtolicy. *Anglicy* dla wsparcia ich, wylądowali woyſko d. 26. Kwiet: na kilku punktach między *Neapolem i Sawerno*, i obawiaią ſię co moment, ażeby nieprzyszli do ſtolicy, ale woyſka *Francuzkie* za pomocą patryotow *Neapolitańſkich* nie dawszy im czasu do złączenia ſię, natychmiaſt ich attakowały, zniosły i rozproszyły. *Anglicy* i woyſka Krolewſkie pospieszyły wſieść na okręta, ale inſurgenci, ktorzy chcieli iść za niemi, nie znalazłszy mieysca na tychże okrętach, zoſtali wyrzniętemi.— *Francuzi* zoſtawili tu małą załogę, ktora zaymuie Twierdzę *Saint Elme*; maią także garnizony w *Kapui i Gaeta*. Do tego czasu patryoci *Neapolitańscy* okazuią przedſięwzięcie ſilnego ich wspierania, gdyby byli attakowanemi. Rząd tymczasowy zatrudnia ſię dzielnie zaciągiem i urządzeniem nowych legionow. *Pulia i Kalabrya* doſtarczyły iuż dwa regimenta ochotnikow. W kilku tygodniach będziemy mieli dosyć liczną armią Republikantſka. Ludwisarnie i fabryki broni, ſą w naywiększey czynności. Kommiſſya Prawodawcza oddała ieszcze pod zarządzenie kommiſſyi wykonawczey 5. milionow na potrzeby armii.

Nasze miaſto ma podobieńſtwo obozu. Gwardya Narodowa ſama ſtrzeże miaſta i zaymuie twierdze nadbrzeżne.— Generał *Macdonald* powrocił tu dnia onegdayſzego z ſwemi przewodnikami, ktorzy wiezli ſztandary w oſtatnich bitwach na nieprzyiacielu zdobyte. Dnia wczorayszego wyiechał do *Rzymu* dokąd iuż tylna iego ſtraz w tym momencie przybyć muſiała.

*z Rzymu dnia 11. Maja.*

Generał *Belair* kommendant woyſk *Francuzkich* ſtoiących w Rzpltey *Rzymſkiey*, ogłoſił powszechne przebaczenie dezerterom *Rzymſkim*, nawet iuż osądzonym, i czas im powrotu przeznaczył. Ci tylko od tego ſą wyięci, ktorzy zbiegli od woyſka dla podnieſienia oręża przeciwko ſwoiey oyczyznie.

Konsulat poſtanowił, iż wszyſtkie dzieła kunsztow na przedaz wyſtawione, iako to ſtatui, obrazy, etc. zachowane będą do muzeum.

Od kilku dni miaſto nasze wyſtawia widok obozu przez uſtawiczny przechod woyſk ciągnących od brzegow *Neapolitańſkich* ku *Toſkanii*.— Dnia 3. przybyło kilka korpusow infanteryi *Francuzkiey*. Te woyſka rownież udały ſię do *Toſkanii*.

G. *Macdonald* piſał do kommissyi wykonawczey w *Rzymie* liſt naſtępuiący:— *Macdonald Generał kommenderuiący Armią Neapolitańſką do Kommiſſyi wykonawczey.*— Intrygi *Anglikow* i zaślepienie pewney liczby okręgow kosztowały życie wielu tyſiącom ludzi. Niepotrzeba było *Francuzom* iak tylko ſię pokazać dla zniſzczenia wszyſtkich układow, ktore przedſiewzieli ich nieprzyiaciele. Miano zabiiać wszyſtkich *Francuzow*, wyrzynać wszyſtkich patryotow, zgoła tych w powszechności, ktorzy noſili mundur Narodowy, lub ſprawowali iaki urząd w nowym rządzie Republikantſkim. Kolumna woyſka *Francuzkiego*, ktora pod kommendą G. *Sarrazin* wyszła z *Neapolu* d. 27. na 28. przybyła do *Sarno* około 11. godziny z rana. Po kilku chwilach ſpoczynku, rzuciła ſię z piorunami w ręku na buntownikow i zaboycow zgromadzonych bliſko tey rzeki, i pomimo korzyści z liczby, ſtanowiſk, i artylleryi, rozproszyła ich i ścigała aż do *Gragnano* i *Caſtel-al-Mare*, gdzie wszyſtkich maiących oręż wyrznela. Twierdze ſzturmem zoſtały wzięte, a na mieysce zabranych mniey niż w trzech godzinach chorągwi Krolewſkich, zatknięto bandery Narodowe *Neapolitańſkie*. Gdyby wiatr był ſprzyiał gorliwości kommendanta Flotylli, ani woyſka *Neapolitańſkie*, ani buntownicy nie byliby uszli przez morze. Korzyści tey bitwy ſą: zdobycie *Gragnano*, *Caſtel-al-Mare*, zamkow, trzech chorągwiow, 17. polowych armat, 50. do 60. *Neapolitańczykow* z Regimentow cudzoziemſkich, ktore przybyły z *Palermo*. *Gragnano* zoſtało zrabowane i ſpalone; wiele domow w *Caſtel-al-Mare*, tegoż ſamego doznały losu. W czaſie tey wyprawy nadeſłano iuż ſzczegoły niemniey ważnego zwycieztwa, ktore odnioſł G. *Watrin* w *Cava*, *Vietri*, i *Salerno*; 600. *Anglikow*, ktorzy tam wylądowali pobuntowali kray, zaciągali woyſko na imie Krola *Sycylii*, i formowali Regimenta, rozdaiąc broń i ammunicye. przybywa kolumna *Francuzka*, uderza z bagnetem w ręku, i wszyſtkich odpor czyniących morduie. Trzy tyſiące ludzi pada na placu bitwy pomimo ognia z dwoch fregat *Angielſkich*, ktore ſię wcisnęły między *Vitri i Salerno* na wspieranie wylądowania. Dwie chorągwie z herbami Krola *Angielſkiego* i iedna *Neapolitańſkiego*, z 15. armatami zabrane zoſtały; w *Caſtel-al-Mare* dwa okręty *Angielſkie* były widzami zwycięztwa *Francuzow*. W tych dwoch bitwach nie ſtraciliśmy iak 30. do 40. mężnych woiownikow naszych. Okręgi *Lauro*, *Nocera* i *Pagani* gdzie drzewo wolności było wywrocone, i czerwona kokarda zawieszona, nadzwyczayney kontrybucyi i exekucyi woyſkowey podpadać będą.— Pozdrowienie i braterſtwo. (podpisano) MACDONALD.

*z Rovigo dnia 29. Maja.*

Dziś wyruszyło ztąd 1200. kawaleryi od regimentu *Buſſy* ku *Ferrarze*. Za ich nadciągnieniem G. *Klenau* ma zaraz ku *Bononii* maszerować. G. *Kray* ktory na dniu 26 Maja z *Roverbello* na czele 12. tyſięcy ludzi wyszedł, znayduie ſię teraz w *Ferrarze*, dla ułożenia operacyow woiennych przeciw Generałowi *Macdonald*. Ten Generał ściągnął do ſiebie z *Neapolu*, *Rzymu* i *Romanii* Armią od 30. tyſiecy *Francuzow*, *Cisalpinow* i *Cudzoziemcow*, i zbliża ſię do *Toſkanij*, gdzie Kommiſſarz Francuzki *Reinhard* wſzyſtko w ſtanie Republikanckim poſtawił. Generał *Moreau* coraz ſię bardziey ściąga ku *Genui* i naywięcey w *Bormida* utrzymuie ſię.

*z Medyolanu dnia 30. Maja.*

Podług Liſtow z *Pawij*, Armia *Francuzka* w ſwoiey retyradzie ścigana była przez mocną dywizyą woyſka *Auſtryackiego* pod kommendą G. *Melas*. Ten Generał doścignął nieprzyiaciela od ſtrony *Montenolte*, i uderzył na niego, po żywey potyczce *Francuzi* zoſtali zwyciężonemi i muſieli ſię cofnąć częścią ku *Genui*, częścią ku wąwozowi *Tende*. Generał *Moreau* zoſtawił korpus woyſka na obronę tego przechodu, a ſam obrocił ſię ku *Nicei* gdzie w tym momencie ma ſię znaydować głowna jego kwatera.— Wielki park ciężkiey artylleryi ktory tu zoſtawał, wyidzie dnia iutrzeyszego do *Pawij*. To miaſto będzie głowniey ſzym zbroynym mieyscem Armij Ceſarſkiey.— Rozpocznie ſię wkrotce formalne oblężenie *Tortony* i innych fortec *Piemontu*, gdzie *Francuzi* zoſtawili załogi.

Wielka część korpusu G. *Bellegarde* pomknęła ſię iuż do *Como*. Pierwsza kolumna tego korpusu ſpodziewana tu ieſt na dniu 2. Czerwca wraz z samymże Generałem. Liczba woyſk maiących wspierać czynności armij Włoſkiey, ſkłada ſię z 15. tyſięcy ludzi infanteryi i 5000. kawaleryi.

W Cytadelli Turyńſkiey założone ſą niebespieczne miny, znayduie ſię tamże trzy tyſiące Francuzow. Od Armij Generała *Moreau* wielu Piemonczykow po wniyściu woyſk ſprzymierzonych do *Turynu* przeszło w ſłużbę Auſtryacką.

*z Roveredo dnia 3. Czerwca.*

Głowna kwatera F. M. *Suwarow* znayduie ſię w *Turynie* od d. 27. oſtatniego mieſiąca, Armia posuwa ſię obydwoma brzegami rzeki *Po*. Przednia ſtraż miała iuż przybyć do do *Carmagnol*.— Oblężenie *Mantui* ma być ſilnie popierane, G. *Hohenzollern* przybył pod tę fortecę z kilku batalionami.

## OBWIESZCZENIA

Uwiadomia ſię piſmem ninieyſzym Publiczność, że naſtępuiące obce towary, ktorych wprowadzanie Uniwersałem pod dniem 4 Mca Września 1797 do Prus Południowych i nowo-wschodnich zakazane zoſtało; iako to: 1.) Srebro i złoto w płatkach wybiane nieprawdziwe; do robot malarſkich używane.— 2.) Moſiężne lub metallowe wagi ſkładane.— 3.) Guziki metallowe do koszul z kamieniami, lub bez kamieni.— 4.) Szczoteczki moſiężne do chędożenia.— 5. Lichtarze metallowe do ſtołu.— 6.) Mozdzierze moſiężne i 7.) takoweż żelaſka do prassowania.— Ponieważ te towary ieszcze nie w należytey wielości, i nie za tanią cenę ſą w kraiu sporządzane, maią bydź wpuszczane do Pruss Południowych i nowo-wscodnich, za opłatą naſtępuiącą w dawnych Prowincyach wybierać ſię zwykłą, to ieſt:

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Nro 1.) za opłatą | 13 gr. | 8 den: Brand: czyli | 3 zł. | 12 gr: p. | |
| 2.) —— —— | 4 — | 10 — —— —— | 1 — | 6 | |
| 3.) —— —— | 3 — | 2 — —— —— | ,, — | 24 | |
| 4.) —— —— | 4 — | 10 — —— —— | 1 — | 6 | |
| 5.) —— —— | 4 — | — — —— —— | 1 — | — | |
| 6.) —— —— | 4 — | — — —— —— | 1 — | — | |
| 7.) —— —— | 4 — | — — —— —— | 1 — | — | |

Od Talera wartości: a procz tego ieszcze 1) 15. takowey opłaty, iako zwyczayny akcydens celny.— Dan w Warszawie dnia 5 Maja 1799 Roku.

*Kamera J. K. Mci Pruss Południowych Woienno-Ekonomiczna.*

Gdy z powodu nieznaiomości zioł truciznę w ſobie maiących a dziko rosnących, często ſmutne ſkutki wypadaią, przeto przedſięwziął konsyliarz tayny i leib medicus J. K. Mości JPan Meyer w Berlinie mieszkaiący, zioła takowe w kraiu znayduiące ſię, a naybardziey ludziom ſzkodliwe ile możności podług natury opisać i ſposoby przeciwko takowym podać. Tom I. Dzieła tego, pod tyt: Kraiowe zioła Truciznę w ſobie maiące, a ludziom naywięcey ſzkodzące podług natury przez J. C. A. Meyer opisane (z czarnemi i illuminowanemi koperſztychami) iuż wyszedł; donosi ſię więc o tym Publiczności, i dla użytku ſwego zaleca ſię to Dzieło iak naymocniey.—Dan w Warszawie d. 16. Maia 1799.

*Kamera J. K. Mci Pruſs-Południowych Woienno-Ekonomiczna.*

Czyni ſię wiadomo pismem ninieyszym Publiczności; że wprowadzenie Kocow Węgierſkich włoſianych na konie oraz Kuczbai, za opłatą 10 pro cent, to ieſt: 28 zł. czyli 4 Talary 16 d. g. od cetnara i 1) 15 akcydensu celnego do póty ma bydź wolne; poki produkt takowy w doſtateczney ilości w kraiu ſporządzonym nie będzie.— Dan w Warszawie dnia 22 Maja 1799 Roku.

*J. K. Mci Pruſs Południowych Kamera Woyſkowo-Ekonomiczna.*

Czyni ſię wiadomo pismem ninieyszym Publiczności, że Król Jmć Pruſki mocą rozkazu z gabinetu pod dniem 30 Kwietnia w r. b. wydanego raczył poſtanowić; iż celem nadania przemyſłowi kraiowemu wzroſtu i zachęcenia; oraz ponieważ towary Marmurowe i Alabaſtrowe, do zbytku należące, z krajow obcych a szczegulniey z Włoch ſprowadzane, przez Artyſtow kraiowych w rowney dobroci i kształcie mogą bydź ſporządzane; na przyszłość od wszelkich Marmurowych i z Alabaſtru wyrabianych zagranicznych towarow, podatek po 6 groſzy dobrych od Talera, a od wszelkich Produktow kunsztu z kamienia ſerpentynowego ſporządzanych, takoważ opłata po 4 groszy od Talera wartości, (ktora przez produkowanie faktur wynalezioną bydź ma) będzie wybieraną. Dan w Warszawie dnia 10 Czerwca 1799 Roku.

*Kamera J. K. Mci Pruſs Południowych Woienno-Ekonomiczna.*

Gdy dla wypuszczenia w roczną od dnia S. Jana R. bieżącego zaczynaiącą, a tegoż dnia w Roku przyszłym kończącą ſię Arendę ſzynkowni o dwoch izbach ſklepionych, przy Bramie Domu Kadeckiego będącey, Termin Licytacyi na dzień 2. Mca Lipca Roku bieżącego, z rana o godzinie 11. w pomieszkaniu W. Chrzanowſkiego Porucznika, Kaſſyera domu Kadeckiego na dziedzińcu Kadeckim, naznaczony zoſtał, i przeto wzywa ſię życzących ſobie Arendy, aby ſię w pomienionym dniu i oznaczonym mieyscu znaydowali, i offerta ſwoie przed Kommiſſyą Domu Kadeckiego podali, a mogą być pewnemi iż taż Arenda więcey daiącemu przyznana i kontrakt z onym zawartym zoſtanie. w Warſzawie dnia 19. Czerwca Roku 1799.

*Kommiſſya do Adminiſtrowania bywszego Domu Kadeckiego wyznaczona.*

## DONIESIENIA.

Gdy ieden z familii Litewſkiey Radyszkiewiczowi uczynił pewny Oblig Woyciechowi Radyszkiewiczowi w Kordonie Pruſkim w okolicach Warszawy mieſzkaiącemu, przeto takowego ſię uwiadomia, aby w tym interessie udał ſię do Pałacu Potockich na Długiey ulicy pod Nrem 550. wpodle Pałacu Kommissyi, do JP. Dynamarego, w tymże Pałacu mieszkaiącego, gdzie potrzebną odbierze informacyą.

Kareta Angielſka poczworna, ieſt do ſprzedania w dobrym porządku z rekwizytami wszelkiemi ſłużącemi do podroży. Ktokolwiekby ſobie życzył ią nabyć, niech ſię uda do domu JP. Wykowſkiego Kasztelanica na Nowym Swiecie Nro 1514.

Redakcya Gazety *Korreſpondenta* Warszawſkiego uprasza JPP. Prenumeratorow, ażeby wcześnie przed zbliżaiącym ſię Kwartałem to ieſt: na dzień 1. Lipca r. t. zgłoſić ſię raczyli, na Prowincyach do naybliższych Pocztamtow, w Warszawie do Kantoru teyże Gazety, cena Prenumeraty zwyczayna.

*Kantor tey Gazety ieſt w Rynku Starego Miaſta, w kamienicy, JP. Eberta pod Nrem 65. na drugim piętrze.— Exemplarz groſzy 20.*